

Gotické písmo

Vplyvom gotickej architektúry nadobúda karolínske písmo od 12. storočia lomené, hranatejšie tvary, zväčšuje sa výška minuskúl a zosilňuje sa šírka ťahov. Charakteristickými znakmi gotického písma ďalej sú: zhodná veľkosť ôk, vertikálnosť ťahov, rovnaká, rytmická vzdialenosť rozstupov medzi ťahmi a serify kosoštvorcového tvaru. Majuskuly sú zväčša veľmi dekoratívne a spravidla netvorí s minuskulami jednotný celok. V neskorej gotike nadobúdalo písmo ornamentálny charakter, umocňovaný farebnými iniciálami. Iniciály boli veľaokrát pozlacované a často vybiehali svojimi ozdobnými časťami do voľného priestoru okolo textu. Gotické písmo malo niekoľko druhov. Napríklad francúzska **textúra** s veľmi ostrým lomom a štíhlou stavbou, talianska širšia a okrúhlejšia **rotunda** s miernejším lomením oblúkov, zmiešané písmo – **bastarda**, v Nemecku **švabach** – písmo širších, oválnějších tvarov a **fraktúra** – písmo užších a špicatejších tvarov s ozdobnými úponkami. Vynálezom kníhtlače (v roku 1450 Johannom Gutenbergom) sa tento druh písma veľmi rozšíril najmä v nemecky hovoriacich krajinách.

Princíp kníhtlače spočíval v odlievaní litier zo špeciálnej zliatiny a z týchto litier následne sadzači ručne zostavovali text dokumentu. Na obraz písma, ktorý je zrkadlovo prevrátený a vystupuje z povrchu formy, sa naniesla tlačiarenská farba a tlačilo sa na papier pomocou ručného lisu. Najväčším Gutenbergovým dielom je „42 riadková biblia“, ktorá vo dvoch zväzkoch obsahovala 1282 strán a vytlačil z nej okolo 200 exemplárov. V Čechách sa ujalo tlačiarstvo veľmi skoro. Kronika Trojanská bola vytlačená v Plzni neznámym tlačiarom už v roku 1468. Na Slovensku sa kníhtlač rozšírila až v druhej polovici 16. storočia. Prvý dôkaz o tlačiarni v Komjaticiach je z roku 1573. Svetovú úroveň dosiahla tlačiareň Brevera v Levoči, kde vyšlo i dielo J.A. Komenského Orbis pictus – Svet v obrazoch. (Mimochodom tlač, i keď na inom technickom princípe, poznali Číňania skôr, asi 400 rokov pred Gutenbergom.) Z potreby čitateľnejšieho a prehľadnejšieho textu došlo postupne k zavedeniu niektorých diakritických a interpunkčných znamienok.

